

ה"ת (ראשון לציון) 50848-11-16 - יוסף ברוך נ' מדינת ישראל - ימ"ר

מרכז

ה"ת (ראשון-לציון) 50848-11-16 - יוסף ברוך ואח' נ' מדינת ישראל - ימ"ר מרכזשלום ראשון-לציון
ה"ת (ראשון-לציון) 50848-11-16

1. יוסף ברוך
2. אורית כלפון ברוך
ע"י ב"כ עו"ד ציון סאהרי
נגד
מדינת ישראל - ימ"ר מרכז
באמצעות רס"ב שארם וולף ופקד דניאל אבו
בית משפט השלום בראשון-לציון
[11.01.2017]
כבוד השופט עמית מיכלס

החלטה

בקשה להשבת תפוסים שנתפסו על ידי המשיבה, מכוח סעיפים 32 ו-34 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט - 1969 (להלן: "הפקודה"), ומכוח סעיפים 21 ו-26 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 (להלן: "החוק לאיסור הלבנת הון").
רקע ועובדות שאינן שנויות במחלוקת:
1. עיסוקו של המבקש מתן שירותי מטבע (נש"מ). בתאריך 14.11.16 עוכב המבקש בחשד לביצוע עבירת הלבנת הון במסגרת חקירת פרשייה רחבה יותר שנפתחה נגד מספר רב של מעורבים נוספים. על פי החשד, שימש עסקו של המבקש כפלטפורמה לביצוע העבירות. עוד באותו יום, לאחר שנחקר ואומת עם ממצאים שהוצגו לו במהלך החקירה, שוחרר המבקש לביתו ללא כל תנאי.
2. במקביל לחקירתו, נתפסו נכסים שונים של המבקש והוקפאו חשבונות בנק ובהם סכומי כסף שונים. על אף שחלק מהתפוסים והכסף הושבו בינתיים למבקש, כפי שיפורט בהמשך, אציין תחילה, למען הסדר הטוב, את כלל הנכסים שנתפסו במקור:
א. נדל"ן - זכויות בנכס מקרקעין בשטח 121 מ"ר ברחוב חנוך לוין 21, מושב מצליח - גוש 5933/73, הרשום על שם המבקש ואשתו (שווי מוערך על ידי המבקש 1.1 מיליון ₪).
ב. כלי רכב מסוג טויוטה קאמרי מ.ר. 66-027-66 שנת ייצור 2008 בשווי מוערך של כ- 54,000 ₪.
ג. חשבון 646450 בנק הפועלים סניף רמלה - 1,756 ₪.
ד. חשבון 54463 בנק מזרחי (ע"ש המבקש) - 889,340 ₪.

- ה. חשבון 59627 בנק מזרחי (ע"ש המבקש) - 474,011 ₪.
ו. חשבון 59635 בנק מזרחי (ע"ש המבקש) - 131,736 ₪.
ז. חשבון 78729 בנק מזרחי (ע"ש אושר שרה ברוך) - 41,000 ₪.
ח. חשבון 182984 בנק מזרחי (ע"ש טלאור ארביב) - 5,758 ₪.
ט. חשבון 116175 בנק מזרחי (ע"ש שירה איריס ברוך) - 30,500 ₪.
י. כסף מזומן:
- 6,800 יורו
- \$ 12,330
- 602,833 ₪
- 4,120 ליברה.

יא. 89 צ'קים בשווי כולל של 524,302 ₪.

3. במסגרת הדיונים שהתקיימו לפני ביום 8.12.16 וביום 21.12.16, הגיעו הצדדים להבנות והסכמות שונות להחזרת רכב הטויוטה, שחרור סכומי כסף שונים מחשבון שמספרו 54463 ומחשבון הבנק של רעיית המבקש, הגב' אורית כלפון ברוך, שמספרו 565946 (אע"פ שחשבון זה לא מופיע ברשימת הרכוש שהוגש מטעם המשיבה וסומן במ/3) וכן על שחרור חשבון ניירות הערך הרשום על שם רעיית המבקש.

המחלוקת שנתרה הינה בשאלת שחרור יתר התפוסים לגביהם לא הגיעו הצדדים להסכמה.
טענות המבקש:

4. בפתח דבריו העלה ב"כ המבקש טענה כללית והלין על התנהלות המשטרה בחקירות דומות במסגרתן נתפסים חשבונות בנקים ורכוש. על פי הנתען, המשטרה אינה נוהגת להעביר לבעל הנכסים והתפוסים את הבקשות מכוחן הוצאו הצווים השונים, שהן בקשות המוגשות לבית המשפט במעמד צד אחד, וכן את הצווים שנחתמו בסופו של יום על ידי בית המשפט. מעבר לטענה לפיה מדובר בזכות בסיסית של כל נפגע, נטען שאי העברת הצווים תמנע אפשרות לקיים דיון בבית משפט בסוגיית חוקיות הוצאתם, וביתר פירוט לבחינת המסלול הנכון מכוחו התבקשו הצווים (לפי הפסד"פ או לפי חוק איסור הלבנת הון). לפיכך, ומאחר שהבקשה והצווים הם "בליבת הדיון", חלה על המשיבה החובה לחשוף בפני המבקש את אותו חומר המשמש כבסיס העובדתי של הטענות אותן בכוונתו להעלות במהלכו.
בתגובה לעמדת המשיבה בעניין זה ולפיה אין היא מחויבת להעביר לחשוד חומר חקירה לפני שהוגש נגדו כתב אישום, נטען שהמשיבה אינה יכולה "להסתתר" מאחורי הוראות סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב - 1982 (להלן: "פסד"פ"); ולטעון שמדובר ב"חומר חקירה" שבשלב זה אין חובה להעבירו לידי המבקש, שכן קבלת טענה זו נוגדת כל יסוד בסיסי בשיטת המשפט ואף מסכנת אותה. עוד טען שאימוץ הטענה תוביל לתוצאה אבסורדית לפיה לעולם יתנהלו הליכי תפיסת רכוש שקודמים להגשת כתב אישום במעמד צד אחד, מבלי שלצד השני תהא הזכות לעיין בבקשה.

לגופו של עניין טען ב"כ המבקש שהמשיבה טעתה כאשר בחרה במקרה הנדון במסלול התפיסה הקבוע בפסד"פ, לאור העובדה שלא מתקיימת אף לא אחת מחמש עילות התפיסה הנזכרות בסעיף 32 לפקודה. עוד טען שלרכוש התפוס אין כל זיקה ישירה לעבירות הנחקרות, בהיותו רכוש לגיטימי שהמבקש נחקר לגביו ומסר את גרסתו. כמו כן נטען שבתגובת המדינה אין כל טענה מפורשת לפיה הרכוש שנתפס ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה, ושמעבר לאמירת טיעון כללי "המרחף" מעל התיק, לא הונחה תשתית ראייתית כלשהי המבססת יסוד סביר לטענה זו.

משכך, ועל מנת לתפוס רכוש שאינו בעל זיקה ישירה לביצוע העבירה כפי שמאפשר הפסד"פ, היה על המשיבה לבחור במסלול המקביל ולהוציא את הצווים מכוח חוק איסור הלבנת הון המפנה לסעיף 36' לפקודת הסמים המסוכנים. משכך, היה על המשיבה לעמוד בהוראות החוק ובתנאיו, ובכלל זה לפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה מלווה בתצהיר, חתומה על ידי פרקליט מחוז. הנפקות המעשית של הטיעון היא שלו הייתה המשיבה פועלת במסלול זה, תוקפו של הצו הזמני לא היה עולה על עשרה ימים עד לקיום דיון, והצו היה פוקע ככל שלא היה מוגש כתב אישום תוך תשעים ימים מהיום שניתן בעניין זה הפנה ב"כ המבקש לע"פ 6145/15 רונאל פישר נ' מדינת ישראל שניתן ביום 25.10.2015 (להלן: עניין רונאל פישר), שם ציין כב' השופט צ' זילברטל, גם אם בהערת אגב, ש"ראוי להיצמד ללשון החוק ולא לערב בין המסלולים השונים, שלכל אחד מהם תכליות שונות והמחייבים עריכת איזונים אחרים" (פסקה 26) וכן להחלטה שניתנה בבית משפט זה (ע"י חברי כב' השופט מ. מזרחי) בה"ת 53536-01-13 משה סידס ואח' נ' מדינת ישראל [23.2.2013] (להלן: עניין סידס). ב"כ המבקש הכיר בכך שדברי כב' השופט זילברטל בעניין רונאל פישר נאמרו כהערת אגב, אולם סבר שניתן לראות בהם משום הנחיה לבתי המשפט לחייב את רשויות החוק לעמוד בתנאים הקבועים במסלולי התפיסה השונים. טענות המשיבה:

5. עמדת המשיבה הינה שאין היא מחויבת לבחור, לפחות לא בשלב זה, בין מסלולי התפיסה, נוכח ההלכה הנוהגת לפיה ישנה סמכות תפיסה מקבילה. עוד נטען שמטרת סעיף 26 לחוק איסור הלבנת הון הייתה להרחיב את סמכות התפיסה על ידי המדינה ולא לצמצמה.

המשיבה תמכה עמדתה זו בשני פסקי דין של בית משפט המחוזי: הראשון, ע"ח (מחוזי מרכז-לוד) 1457-08-14 מדינת ישראל נ' שוקי לסרי אשר ניתן ביום 20.08.2014, במסגרתו נקבע שמטרת החוק לאיסור הלבנת הון הינה העצמת הכוח שבידי רשויות האכיפה במאבק בהלבנת הון, ולפיכך ניתן ללמוד שכוונת המחוקק הייתה להרחיב סמכויות המשיבה ולא לצמצם. השני, ב"ש (מחוזי תל אביב-יפו) 92065/05 חב' רנקו אסוסיאט נ' מדינת ישראל אשר ניתן ביום 10.07.2005, שם נקבע שסעיף 26 לחוק מותיר בתוקפה את פקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחויבים, גם לעניין חילוט על פי חוק. בתשובה לטענה זו טען ב"כ המבקש שמדובר בשתי החלטות שעומדות בסתירה לפסק דין מאוחר של בית המשפט העליון.

המשיבה הוסיפה וטענה שבשלב הקודם להגשת כתב האישום הרף הראייתי הנדרש הוא יסוד סביר להניח כי נעברה עבירה וכי ה"חפץ" ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה. בשעה שסכומי כסף שמקורם בעבירה עורבבו עם כספים כשרים, לא ניתן עוד להבחין בין הכסף ה"נקי" לכסף ה"מלוכלך", ומשכך מתבקשת המסקנה לפיה סכום הכסף כולו מהווה רכוש אסור שניתן יהיה לחלטו בסוף ההליך הפלילי.

אשר לאי מסירת הבקשות לתפיסת הרכוש וצווי ההקפאה לידי המבקש, טענה המשיבה שעל פי הוראות סעיף 74 לחסד"פ, הזכות של חשוד לקבל לידי חומר חקירה קמה רק לאחר הגשת כתב האישום ולא בשלב המקדמי בו אנו מצויים, שלב החקירה.

המצב המשפטי - דיון

6. למעשה אין מחלוקת משפטית בין הצדדים בכל הנוגע לקיומם של שני מסלולים אפשריים לתפיסת רכוש לצורך חילוטו בעתיד. האחד - לפי סעיף 26 לחוק המפנה להוראות הפסד"פ (סעיפים 32, 34 ו-35). השני - לפי סעיף 23 לחוק המפנה לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] התשל"ג - 1973 (סעיף 36 ו-ב).
- ואכן, עקרון זה נטוע עמוק בפסיקת בית המשפט העליון (ראו למשל דנ"פ 3384/09 אברם נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (26.7.2009) (להלן: דנ"פ אברם)); רע"פ 6002/16 פלוני נ' מדינת ישראל (27.10.16) [פורסם בנבו]; ומישם בבתי המשפט המחוזיים ובבתי משפט השלום (ראו למשל: ע"ח (מחוזי חי') 11-10-23353 מדינת ישראל נ' פיסו [פורסם בנבו] (14.2.2012); ב"ש (מחוזי תל אביב יפו) 92065/05 חב' רנקו אסוסיאטד ואח' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.7.2005), ע"ח (מחוזי מרכז-לוד) 1457-08-14 מדינת ישראל נ' שיקי לסרי [פורסם בנבו] (20.8.14); ה"ת (שלום ראשל"צ) 38637-06-12 מדינת ישראל נ' בועז צציק [פורסם בנבו] (1.8.12).
7. השאלה המרכזית שעומדת אם כן בבסיס הדיון היא האם על המשיבה לבחור כבר במועד הגשת הבקשה לתפיסת נכסים באחד המסלולים, בפרט כאשר ברור לה כבר בתחילת הדרך שבנסיבות העניין אין סמכות לתפוס את הרכוש מכוח סעיף 32 לפקודה, בהעדר קיומה של אחת או יותר מחמש החלופות העשויות, כל אחת, לשמש מקור סמכות לתפיסת חפץ: באותו חפץ נעברה עבירה; באותו חפץ עומדים לעבור עבירה; החפץ עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי של עבירה; החפץ ניתן כשכר בעד ביצוע עבירה; החפץ ניתן כאמצעי לביצועה.
- לשאלה זו חשיבות רבה נוכח הפגיעה הקשה בזכויות אדם כתוצאה מאותה תפיסה, וכפי שנקבע בדנ"פ אברם (פסקה 3): "...הנקיטה בהליך לפי הפקודה או לפי חוק איסור הלבנת הון או פקודת הסמים המסוכנים אינה שרירותית, ועליה לתאם את נסיבותיו הפרטניות של כל עניין ועניין. בבחירה בין החלופות הרלוונטיות, על המדינה לפעול בהתאם לחובתה לבחור באפשרות הפוגעת פחות בזכויות האדם"
- הפגיעה המרכזית בזכויות אדם במקרה של תפיסת חפץ היא, מטבע הדברים, הפגיעה הקניינית הנגרמת לבעלים של החפץ כתוצאה מתפיסתו. ראה למשל פסקה 7 בבש"פ 7751/97 חג'ג' נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (8.1.98) בו נקבע:

"תפיסה בפועל של הרכוש היא האמצעי הדרסטי ביותר להשגת התכלית של האפשרות לחלט בעתיד... הפגיעה ברכושו של אדם על ידי נטילתו ממנו, על מנת להבטיח אפשרות חילוט בעתיד היא פגיעה ברכושו וקניינו ולפיכך יש לנקוט אותה רק כאמצעי אחרון ובהיעדר אמצעים חלופיים להבטחת אותה תכלית. כך יש לעשות בהשראת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וכך יש לעשות על פי עיקרון המידתיות המקובל עלינו.."

על רקע עקרון זה קבע כאמור כב' השופט זילברטל בפרשת רונאל פישר שנוכח הפגיעה הקשה בזכויות אדם הגלומה בתפיסת הביניים, "ראוי להיצמד ללשון החוק ולא לערב בין המסלולים השונים, שלכל אחד מהם תכליות שונות והמחייבים עריכת איזונים אחרים" (דברי כב' השופט זילברטל בעניין רונאל פישר, פסקה 26).

וראו בעניין זה גם את דברי חברי, כב' השופט מזרחי, בעניין סידס:

"יש ממש בטענה כי דרך פעולתה השגרתית של המשיבה, יצר מצב דברים שבמסגרתו היא נטלה לעצמה סמכויות מן החוק, התעלמה מסייגים שקבועים בחוק, ויצרה לעצמה דין פעולה חדש, שונה, מעורבב, שכולל אוסף של סעיפים המעניקים סמכות, תוך התעלמות מהגנות החוק ומסייגיו. כך נוצר מצב דברים, שבמסגרתו פעלה המשיבה למעשה, מתוך פקודת סדר הדין הפלילי, שאינה מגבילה אותה בהגבלות הפרוצדורליות הקבועות בחוק, תוך שהיא אוספת לעצמה את האפשרות לחילוט בשווי עתידי, הקיימת בחוק, כמי המהלכת במטע הסמכויות ומלקטת לעצמה סמכויות שונות מעצי החקיקה השונים, בהתעלמה מכלל המבנה הקיים ומן ההסדרים הקיימים".

8. ואכן, בחינת הוראות החיקוק המהוות את מקור הסמכות לתפיסה, מצביעה על קיומם של הבדלים מהותיים ומשמעותיים בין שני המסלולים. כך למשל, בקשת תפיסה מכוח סעיף 32 לפסד"פ יכול ותוגש על ידי שוטר, ללא צורך בתצהיר, ויש להגישה לבית משפט השלום. תוקף החזקת התפוס טרם הגשת כתב אישום מוגבל אמנם לששה חודשים, אולם לבית המשפט סמכות להאריך תקופה זו בתנאים המפורטים בסעיף 35 לפסד"פ. מנגד, בקשה לתפיסה מכוח סעיף 36' לפקודת הסמים המסוכנים (תפיסת "רכוש בשווי") תוגש לבית המשפט המחוזי, כשהיא חתומה בידי פרקליט מחוז, ונתמכת בתצהיר לפיו ישנו יסוד סביר להניח שהרכוש נשוא הצו עלול להיעלם, או שתעשה בו פעולה שתמנע את חילוטו. במסלול זה המשיבה כפופה לסד זמנים מוקפד וקצר, כמו למשל דרישה לקיים דיון במעמד שני הצדדים בתוך תקופה של עשרה ימים בלבד, תוך מתן אפשרות להארכת מועד זה בעשרה ימים נוספים. כמו כן, ומשניתן צו כאמור, תוקפו יפקע מקץ תשעים ימים בלבד, ככל שלא יוגש כתב אישום. אין בפקודת הסמים מנגנון המאפשר הארכת תוקף הצו מעבר למועד זה.

סוגיה זו של בחירת מסלול החילוט בשלביה הראשוניים של החקירה, הינה סוגיה מורכבת ומעוררת מחשבה, כאשר מצד אחד על הפרק פגיעה קשה בקניינו של אדם ומהצד השני האינטרס הציבורי, שכאמור אף עוגן בחקיקה, לאפשר תפיסת נכסים מיד בתחילתה של החקירה על מנת שניתן יהיה לחלטם כחלק מההלך הפלילי. עם זאת יש לזכור נתון חשוב המשותף לתיקי חקירה רבים המובאים לפתחו של בית המשפט והוא שבשעת הכנת הבקשות לתפיסת הנכסים והקפאת החשבונות, מצויה החקירה, על פי רוב, בשלביה המוקדמים, ומשכך חומר החקירה המצוי בידי היחידה החוקרת הינו ראשוני, מינימלי ומעורפל.

מסיבה זו, כפי שהיטיב לתאר חברי כב' השופט מזרחי, לא אחת מתקבל הרושם שהמדינה אכן מתהלכת ב"שדה הסמכויות" ומלקטת בערבוביה סמכויות משתי הוראות החיקוק. עם זאת, חשוב לזכור שהדבר נעשה, לפחות בשלב הראשוני, טרם פתיחת החקירה הגלויה, בהתאם לאותו חומר חקירה דל, כאשר לא אחת אין היחידה החוקרת מסוגלת לראות באותו שלב אלא את קצה הקרחון, והיא אינה יכולה להיות בטוחה לגבי האופן שחלקו האחר, החבוי מן העין, שקוע בתוך מי אי-הודאות. לא אחת המים בהם צף חלקו הגלוי של הקרחון אינם צלולים ומשכך הם אינם מאפשרים לחוקר להציץ לעומקם ולראות את התמונה כולה, לאפיין את מעשי החשוד ולקבוע את סוג העבירה המדויק. וכבר נאמר בעניין אחר ובהקשר אחר (של מעצר אדם לצרכי חקירה) שבשלב הראשוני, בו נבחן החשד הסביר, אין מקום להיכנס לעובי הקורה המשפטית ולניתוח מדוקדק של העבירות בהן חשוד החשוד (ראו בש"פ 5610/06 אלישבע פדרמן נ' מדינת ישראל, פסקה 10 להחלטת כב' השופטת (כתוארה אז) מ. נאור).

עם זאת, בהחלט יתכן, ואף מצופה, שככל שתעמיק החקירה ויתווסף לתיק החקירה חומר ראייתי, בין אם מדובר בראיה עצמאית ובין אם מדובר בהסבר או גרסה שתימסר על ידי החשוד עצמו, שיהיה בו כדי לנער ולטלטל את אותו קרחון, בעצמה שתביא אף להפיכתו, במובן זה שיחשפו אותם צדדים נסתרים אותם לא ניתן היה לראות במבט ראשון בחומר החקירה המקורי שהוצג לבית המשפט כתמיכה לבקשה להוצאת הצו. אכן, כפי שקורה לא אחת, כבר בשלב מוקדם המים אינם כה עכורים והם מאפשרים להבחין בכל חלקי הקרחון השקועים במים, כלומר לראות את התמונה כולה, גם אם לא כל חומר החקירה מצוי ברשות היחידה החוקרת. במקרה שכזה אכן מצופה מהיחידה החוקרת לבחור מיד במסלול התפיסה המתאים, להבדיל מהליכה בשני מסלולי התפיסה והחילול במקביל, זאת כבר למן השלב הראשוני של החקירה, ותוך שהיא עומדת בקפדנות בתנאי אותו חוק. לסיכום נקודה זו - שני המסלולים הם מסלולים מקבילים, וכפועל יוצא מכך רשאית המשיבה לעבור מהמסלול של הפקודה אל המסלול של החוק, גם במהלך ההליך הפלילי. לפיכך ניתן לומר שמדובר בשתי דרכים מקבילות, שאינן מוציאות זו את תחומה של זו. (ראו בנוסף גם דברי כב' השופט י. עמית בבש"פ 3190/14 ארזון שמעון נ' משטרת ישראל [פורסם בנבו] (25.6.14) פסקאות 6 ו- 7 והפסיקה המוזכרת שם). עם זאת, הבחירה במסלול זה או אחר איננה שרירותית ועל המשיבה לבחור במסלול הפוגע פחות בזכות הקניין של האזרח, ככל שמצב הדברים ברור בשלביה הראשונים של החקירה. מן הכלל אל הפרט

9. לאחר שקראתי את כתבי הטענות, בחנתי את חומר החקירה שהועבר לעיוני ושמעתי את טענות הצדדים בשתי ישיבות, החלטתי לקבל את הבקשה בחלקה. אשר למסירת הבקשה לצו והצו עצמו לידי המבקש - ככלל, מקובלת עלי עמדת המשיבה לפיה בשלב הראשוני בו מוצאים הצווים, קרי שלב החקירה, אין מקום לחשוף את תוכן הבקשה להוצאת הצו בפני חשוד. הנימוק המרכזי לכך הוא שהבקשה המוגשת לבית המשפט כוללת לא אחת נספח סודי ופרטים שונים מתוך תיק החקירה. חשיפת פרטים אלו עלולה לגרום לנזק כבד לחקירה מתנהלת והטעמים לכך ברורים. אכן, ישנו אינטרס ציבורי ראשון במעלה לאפשר לחשוד להתגונן ולתקוף את הנימוקים וחומרי החקירה שהובילו להוצאת הצו בעניינו. עם זאת קיים אינטרס ציבורי נוגד והוא מתן אפשרות לרשויות החקירה לקיים חקירה ולהגיע לחקר האמת מבלי שהחקירה תשובש ומבלי שיחשפו לחשודים חומרי חקירה בטרם עת. גם כאן לא נותר אלא להקיש מההסדר הנוהג, על פי חוק, בעניינם של חשודים שמעצרים מתבקש לצרכי חקירה ושדיונים בעניינם נערכים לא אחת כאשר באי כוחם מנהלים את הדיון כמי שמגששים באפלה. באותם מקרים לא נותר לחשודים אלא לסמוך על השופט הישוב בדיון, המשמש להן עיניים, בוחן את קיומו של החשד הסביר ואת עצמתו, את פעולות החקירה וקובע את האיזון המתבקש לפי שיקול דעתו.

על פי רוב חומר חקירה יימסר להגנה לאחר הגשת כתב האישום (ס' 74 לחסד"פ), למעט מקרים חריגים בהם נמסר חומר חקירה טרם הגשת כתב אישום, כמו למשל לצורך עריכת הליך שימוע, או לצורך הגשת ערר על החלטת תובע לסגירת תיק בעילה מסוימת.

לפיכך עמדתי היא שאין להעביר לידי המבקש את הבקשות והצווים שהוצאו.

10. ואולם, שונים הם פני הדברים בכל הנוגע לטענה לפיה יש מקום ליידיע באופן מידי את בעל הנכסים התפוסים בדבר תוצאות התפיסה. על פי הטענה, פעמים רבות לא נמסרים לחשוד "תוצרי" הצווים, קרי - רשימה מסודרת של כלל הרכוש שנתפס, של הנכסים ושל חשבונות הבנק שהוקפאו. לחלופין, כפי שמתגלה לא אחת במהלך דיונים בבקשות דומות, נמסרת רשימה חלקית בלבד של הנכסים, ורק במהלך הדיון מתבהרת תמונת הנכסים הכוללת. לחלופי חילופין, גם כאשר מוגשת רשימה ממצה של הנכסים וחשבונות הבנק, מתעוררת מחלוקת אשר לשוויים של הנכסים בהעדר דוחות שמאי עדכניים. מצב דברים זה, בו חשוד אינו יודע שרכושו נתפס או עוקל, או שדבר התפיסה או העיקול מתגלה לו טיפין טיפין עם התקדמות החקירה, הינו מצב שאין לקבלו וזאת ממספר טעמים:

ראשית, אם נחזור למושכלות יסוד, הדבר אינו מתיישב עם קיום הליך הגון (due process) בו המדינה, לה הכוחות והמשאבים תופסת תפיסה זמנית, טרם הגשת כתב אישום, את עיקר נכסיו של חשוד או של חברה מתפקדת. מאחר שהדברים נטועים כה עמוק בשיטתנו המשפטית אינני מוצא מקום להרחיבם ולפרשם. שנית, כאשר מדובר בביצוע חיפוש לפי הפסד"פ, נערכת רשימה של כל החפצים שנתפסו אגב החיפוש. כמו כן בתום החיפוש נמסר עותק מצו החיפוש לתופש המקום, על פי דרישתו, ובו פירוט של כלל הרכוש שנתפס (סעיפים 27-28 לפסד"פ). תהא מטרת התפיסה אשר תהא ויהא מקור הסמכות החוקי לתפיסה אשר יהא, אינני מוצא סיבה מדוע לא תיגזר גזירה שווה ומדוע לא יועבר עותק מרשימת התפוסים והנכסים המוקפאים לידי החשוד מיד בתום ה"חיפוש". לדידי אין כל שוני בין תפיסה של נכס בפועל לבין תפיסה ברישום של נכס שאין אפשרות פיזית לתפוס אותו (כמו דירת מגורים או משרד). כמו כן אינני רואה כל שוני בין תפיסת כסף מזומן שנתפס בכספת בבית החשוד לבין סכום כסף דומה שנתפס בכספת המצויה בבנק של החשוד, או בכסף ששוכב בחשבון הבנק שלו. נהפוך הוא, במובן מסוים עיקול חשבון הבנק מסב לחשוד נזק גדול יותר מאשר תפיסה של כסף מזומן בביתו, בפרט כאשר הוא כלל אינו מודע לעובדה שהחשבון מעוקל, בכך שהיא מונעת ממנו מלבצע פעולות בנקאיות שונות, היא מסבה לו פגיעה תדמיתית מול הבנק, מונעת פירעון של שיקים שניתנו טרם הטלת העיקול וכיו"ב.

שלישית, משהושגה מטרת התפיסה, קרי מניעת הברחת נכסים ותפיסתם לצורך חילוט עתידי, מתפוגגים מאליהם כלל הנימוקים שהצדיקו בשלב המוקדם שמירה על חשאיות ועמימות בנוגע לנכסים וחשבונות הבנק. רביעית, גילוי המידע באופן מלא יאפשר לחשוד להשיג באופן מידי על עצם התפיסה ולחלופין על היקפה. בעניין זה אוסיף שאינני מקבל את טענת המשיבה לפיה אין למסור את "תוצרי" הצו, כלומר את רשימת הכנסים שעוקלו או החשבונות שהוקפאו, בשל העובדה שצו ההקפאה לא יועד מלכתחילה לחשוד עצמו אלא לגורם שלישי (כמו בנק, מנהל מקרקעי ישראל, משרד הרישוי וכדומה). טענה זו דינה להידחות ולו מהטעם שהיא אינה מתיישבת עם זכויותי הבסיסיות של החשוד. נוסף על כך, כפי שהובהר לעיל, תוצאות יישום הצו אינן שונות מהותית מביצוע חיפוש או תפיסת נכסים בצורה פיזית.

לפיכך, ושמצאתי שאין הבדל מהותי בין תפיסה המתבצעת בנוכחות עדים לבין תפיסה המתבצעת ישירות מול הבנקים או משרדי הממשלה, אני סבור שהתנהלות הגונה של המשיבה מחייבת המצאת רשימה מפורטת של סך הנכסים שנתפסו, עוקלו או הוקפאו בתוך פרק זמן קצר ככל שניתן. גם אם מבוצע העיקול מספר ימים בטרם הופכת החקירה לגלויה ובטרם נודע דבר קיומה לחשוד, מצופה שכבר בהזמנות הראשונה בה נחשף החשוד לדבר קיומה של החקירה, תידע אותו היחידה החוקרת אילו מבין נכסיו נתפסו או עוקלו. מעבר להוגנות המתבקשת, יוכל החשוד להיערך מבחינה כלכלית, הן במישור המשפחתי והן במישור העסקי, להמשך ניהול חייו מכאן ולהבא. בנוסף, יאפשר הדבר לחשוד להציף בפני היחידה החוקרת קשיים שעלולים להיגרם לו ולמשפחתו כתוצאה מתפיסת כסף או עיקול חשבון בנק (למשל צורך בתשלום חיובים שוטפים והוראות קבע, משפחתיים או עסקיים, התחשבות במצב רפואי שלא היה ידוע ליחידה החוקרת שעיקלה כסף שהיה דרוש לצורך זה וכיו"ב מצבים שונים שלא היו בידיעת היחידה החוקרת ערב התפיסה).

11. עתה אפנה לבחינת החשד הסביר. להוכחת קיומו של חשד סביר הציגה המשיבה לבית המשפט מסמך שסומן במ/1, והפנתה לכרטסות לקוח שנתפסו בעסקו של המבקש. למקרא האמור בבמ/1, בפרט בשורות 57-62, ניתן לקבוע שקיים חשד סביר לכך שבית העסק אותו ניהל המבקש שימש כ"פלטפורמה" לביצוע עבירות הלבנת הון. עוד ניתן לקבוע שקיים חשד סביר לכך שהמבקש עצמו היה מעורב באופן ישיר בביצוע מעשה המהווה עבירה או שתרתם לביצועה. בהקשר זה טען נציג המשיבה שהרכוש שנתפס (כאשר כוונתו הייתה, ככל הנראה, לסכומי הכסף שנתפסו בצ'ינג') מהווה "שכר וכאמצעי אם הפעולה נעשתה בצ'ינג" (עמ' 5 לפרוטוקול מיום 8.12.16). על כך הוסיף בתגובה בכתב מיום 14.12.16 ששעה שסכומי כסף שמקורם בעבירה עורבבו עם כספים כשרים, "לא ניתן עוד להבחין בין הכסף הנקי לכסף המלוכלך, ומתחייבת המסקנה לפיה סכום הכסף כולו מהווה רכוש אסור אשר ניתן לחלטו". נוכח אופי המנגנון שאפשר את הלבנת ההון וחלקו של המבקש במנגנון זה, על פי החשד, מצאתי לקבל את עמדת המשיבה לפיה ניתן לראות ברווחים שצמחו למבקש כתוצאה מהמעשים הפליליים הנחקרים כ"שכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה", כמשמעותו בסעיף 32 (א) לפסד"פ.

עם זאת, ומאחר שעסקינן בעסק שמתאפיין כל כולו העברות כספים מיד ליד על בסיס קבוע, לא ניתן להתעלם מקשיים משפטיים ואחרים שיכול ויתעוררו בהמשך החקירה. עוד אציין שחקירתו של המבקש לא הוגשה ולא סומנה במהלך הדיון ויש לתת לכך ליתן משקל מסוים בקביעת קיומו של חשד הסביר ובהערכת עצמתו.

12. אשר לשווי העבירה והערכת מידתיות התפיסה - על פי דוח הערכת שווי העבירה נושא תאריך 1.12.16 (סומן במ/2), היקף העבירות המיוחסות למבקש, אותן ניתן להוכיח באמצעות כרטסות הלקוח שנתפסו בעסקו, עומד על כ- 900,000 ₪. עוד צויין בדוח שהחשד הוא לביצוע עבירות נוספות של הפצת חשבוניות פיקטיביות בסכום של כ- 3,000,000 ₪. מכאן טוענת המשיבה ששווי העבירה עשוי לנוע בין שני סכומים אלו. עמדתי היא שבשלב זה, יש להתחשב רק בנתונים המקימים חשד סביר "בפועל", להבדיל מחשד סביר "תיאורטי", שמשמעו הלכה למעשה חשד בלבד שאיננו "סביר", שכן מתן משקל יתר לספקולציות והערכות עלולה להביא לפגיעה שאינה מידתית במבקש. עוד אציין שעד כתיבת שורות אלו, קרי כחודשיים לאחר פתיחת החקירה, לא עודכנה הערכת שווי העבירה ולא הוצגו בפני בית המשפט נתונים חדשים לביסוס מסקנה שונה. לפיכך אני קובע ששווי העבירה, על פי החשד, עומד על כ- 900,000 ₪.

13. מהאמור עולה ששווי הנכסים והכסף המצוי בידי המשיבה עולה בהרבה על שווי העבירה הנטען, גם לאחר שבמהלך הדיונים הוחזרו למבקש רכבו וכסף מזומן, הוסרה ההקפאה מחשבונות בנק, ולאחר שהורשה למבקש להפקיד לחשבוננו המחאות שנתפסו בעסקו.

לאור האמור, לאחר שמצאתי שהתפיסה היא לתכלית ראויה, העובדה שמדובר בחקירה מורכבת, מרובת מסמכים ומרובת מעורבים המצויה כאמור בראשיתה, לאחר שמצאתי שקיים חשד סביר לביצוע עבירה, ומנגד - העובדה ששווי הנכסים התפוסים (כסף מזומן ונכס הנדל"ן) עולה בהרבה על היקף העבירה הנטען, האינטרס שלא להביא לקריסת עסקו ומקור פרנסתו של המבקש, והצורך למצוא אמצעי שפגיעתו בחשוד אינה עולה על הנדרש באופן שיאזן את האינטרסים השונים - הציבורי מול הפרטי, כמו גם הצורך לאפשר למשיבה אפשרות לחילוט אפקטיבי בבוא העת, אני מורה כדלקמן:

א. מתוך סך הכסף שנתפס יוותרו בידי המשיבה 600,000 ₪ במזומן. יתרת הכסף תושב למבקש.

ב. תוסר ההקפאה מכלל חשבונות הבנק של המבקש.

ג. צו תפיסת הנכס ברישום יצומצם באופן שיחול על זכויותיו של המבקש בנכס ברח' חנוך לוין 21 במושב מצליח בגובה של 300,000 ₪ בלבד.

ד. ההסכמות וההבנות הנוספות שהושגו בין הצדדים עד כה יעמדו בעינן.

14. ההחלטה תכנס לתוקף ביום 16.1.17.

15. המזכירות תשלח עותק ההחלטה לצדדים.

16. המסמכים שהוגשו מטעם המשיבה (במ/1-במ/3) יוחזרו לידי נציג המשיבה בתיאום מראש עם מזכירות בית המשפט. ניתנה היום, י"ג טבת תשע"ז, 11 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.